

Pateikiamas bibliografinių sąrašų „Lietuvos parlamentinė sistema / parlamentarizmas“, spausdintų „Parlamento studijų“ 4 (2005), 6 (2006), 10, 11 (2011), 12, 13 (2012), 14 ir 15 (2013) numeriuose, tęsinys. Šiame sąrašė pristatomos išleistos knygos ir publikuoti straipsniai iš mokslinių darbų, periodinių leidinių, Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje gauti 2013 m. gruodžio – 2014 m. liepos mėn.

Knygos

Istorinės atminties diskurso prielaidos ir prieštaravimai : [straipsnių rinkinys] / Vilniaus universitetas, Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas. - Vilnius : Vilniaus universitetas : Vilniaus universiteto leidykla, 2014 (Vilnius : Petro ofsetas). - 162, [4] p. - Santr. angl.

Straipsnių rinkinyje nagrinėjamos teorinės ir metodologinės valstybės istorijos politikos formavimo problemos dviem pagrindiniais aspektais. Pirma, siekiama atskleisti gelmines pomodernaus istorinio pasakojimo sąsajas su šių dienų valstybės istorijos politika. Antra, mėginama aptarti ir įvertinti dabartinio Lietuvos istorinio diskurso būklę, analizuojant, koks piliečių valstybinės savimonės pobūdis ir turinys randasi kaip Lietuvos viešajame ir edukaciniame diskurse vyraujančių istoriografijos tradicijų sąveikos rezultatas.

Lietuvos III Seimas – 1926–1927 išbandymų metai : mokslinių straipsnių rinkinys / Vilniaus universitetas ; [sudarytojai Saulius Kaubrys, Arūnas Vyšniauskas]. - Vilnius : Vilniaus universitetas : Vilniaus universiteto leidykla, 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). - 213, [2] p. : iliustr., faks., portr. ; 25 cm. - (Lietuvos valstybingumo paveldas / redakcinė kolegija: Arvydas Anušauskas ... [et al.] ; t. 2). - Aut.: Algirdas Grigaravičius, Magnus Ilmjärv, Ēriks Jēkabsons, Algis Povilas Kasperavičius, Saulius Kaubrys, Saulius Pivoras, Waldemar Rezmer, Małgorzata Strzelecka, Mindaugas Tamošaitis, Vygantas Vareikis, Arūnas Vyšniauskas. - Santr. angl. - Bibliogr. išnašose.

Mokslinių straipsnių rinkinys išleistas kaip tęstinės knygų serijos „Lietuvos valstybingumo paveldas“ antrasis tomas. Knyga skirta Lietuvos Respublikos III Seimo (1926 06 02–1927 04 12) istorijos problemoms. Moksliniuose straipsniuose įvairiais aspektais nagrinėjami šio laikotarpio klausimai, susiję su Lietuvos politinių partijų istorija, kai kurių svarbių asmenybių vaidmeniu 1926–1927 m. įvykiuose, Klaipėdos krašto specifika, 1926 m. gruodžio 17 d. valstybės perversmu, atskirų užsienio valstybių reakcija į jį. Be to, analizuojama sovietinio Kremliaus tarpukariu daryta įtaka Baltijos valstybių politinei santvarkai (visų pirma Estijoje). Atskleidžiama 1926 m. įvykių traktavimo lietuviškuose istorijos vadovėliuose raida, taip pat 1926 m. valstybės perversmo Lenkijoje vadovėlinio vaizdavimo pliusai ir minusai. Mokslinių straipsnių rinkinys yra pirmasis istoriografijoje, tokiais įvairiais požiūriais ištiriantis 1926–1927 m. politinį lūžį Lietuvoje.

Mangačev, Petko Ivanov. Daktaro Jono Basanavičiaus gyvenimas ir darbas Bulgarijoje 1880-1905 metais / Petko Mangačev ; [vertė Laima Masytė] ; Europos kalbų ir kultūrų dialogo tyrėjų asociacija. - Vilnius : Petro ofsetas, 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). - 213, [1] p. : iliustr., faks. - (Kalbų ir kultūrų sankirtų archyvai ; 5). - Nugar. tik serijos antr. - Santr. angl.

Bulgarų žurnalisto knyga – pirmas platesnis tyrinėjimas apie gana ilgą (maždaug 25 metų) Jono Basanavičiaus profesinę ir visuomeninę veiklą Bulgarijoje. Knygos priede pateikiama nemažai J. Basanavičiaus ranka rašytų laišku, raštų, kitų dokumentų faksimilių. Knyga skiriama kultūra, istorija besidomintiems skaitytojams.

Parlamentinis žodynėlis = Parliamentary glossary = Glossaire parlementaire = Parlamentsbegriffe : [daugiau kaip 1000 sąvokų lietuvių, anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis] / [Lietuvos Respublikos Seimas]. - Papild. ir patais. leid. - Vilnius : Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija, 2014 (Vilnius : Petro ofsetas). - 252, [1] p.

Leidinyje pateikiama daugiau kaip 1 000 sąvokų iš steigiamųjų Europos Sąjungos sutarčių, jų protokolų, Europos Parlamento darbo tvarkos taisyklių, Lietuvos Respublikos Seimo statuto, Seimo kanceliarijos nuostatų ir kitų dokumentų. Sąvokos pateikiamos keturiomis – lietuvių, anglų, prancūzų ir vokiečių – kalbomis. „Parlamentinio žodynėlio“ priede pateikiami Valstybinės lietuvių

kalbos komisijos oficialiajai vartosenai rekomenduojami Europos Sąjungos valstybių narių nacionalinių parlamentų pavadinimai, taip pat jų pavadinimai anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis.

Vaišnys, Andrius. Vieši Seimo ryšiai su visuomene : monografija / Andrius Vaišnys. - Vilnius: Vilniaus universitetas, 2014. - 388 p. : iliustr.

Monografijoje, remiantis Lietuvos Seimo atveju, aptariami nacionalinio parlamento komunikacijos ypatumai: parlamentinės informacijos rengimo ir sklaidos aplinkybės, problematika, vaidmuo. Autorius suteikia sisteminiams parlamento ryšiams su visuomene plačios reikšmės, nes jie turi įtakos ugdant pilietiškumą, stiprinant demokratinius santykius, padeda suvokti parlamentarizmo idėją. Knyga aprėpia daugiau kaip 20 metų parlamentinės raidos laikotarpį; tarp jų autoriui priklauso 9 metai patirties dirbus Seimo ryšių su visuomene skyriaus vadovu ir įgyvendinus parlamentinės komunikacijos sumanymus. Autorius, remdamasis ir tam tikromis teorinėmis išvalgomis, išdėsto kritikos argumentų apie įvaizdžio teoriją, bandomą taikyti konstruojant visuomenės „pasitikėjimą“ parlamentu, atskleidžia valstybės valdžios ryšių su visuomene kontekstą, kuriam didžiausios įtakos turi informacijos politika, pateikia rekomendacijų bei išvadų.

Straipsniai

Bartasevičius, Vainius. Politinė parama Vidurio ir Rytų Europoje: partinės sistemos ir koalicijos dydžio poveikis / Vainius Bartasevičius. - Lent. - Santr. angl. - Bibliogr.: 38 pavad., ir išnašose // Politologija. - ISSN 1392-1681. - 2013, Nr. 3, p. 78-105.

Straipsnio tikslas – nustatyti, kokią įtaką demokratijos veikimo vertinimui ir pasitikėjimui parlamentu daro politiniai veiksniai – partinės sistemos fragmentacija, poliarizacija ir valdančiosios koalicijos dydis. Tyrime, apimančiame dešimt Vidurio ir Rytų Europos šalių nuo 1991 iki 2011 m., įvertinamas ir dviejų ekonominių veiksnių – ekonomikos augimo ir nedarbo lygio – poveikis politinės paramos rodikliams. Stipriausias statistinis ryšys nustatytas tarp nedarbo lygio ir pasitenkinimo demokratija: kuo daugiau neturinčiųjų darbo, tuo mažiau teigiamai vertinančiųjų demokratijos veikimą. Taip pat paaiškėjo, kad demokratijos veikimo vertinimui neigiamai atsiliepia mažas parlamentinių partijų skaičius ir didelės valdančiosios koalicijos. Pasitikėjimas parlamen-

tu buvo mažesnis tais atvejais, kai ideologiniai skirtumai tarp parlamentinių partijų buvo dideli, ir tuomet, kai ekonomika traukėsi arba augo tik labai nedaug. Ketvirtoje straipsnio dalyje siekiama nustatyti, kodėl didelės valdančiosios koalicijos veda prie mažesnio patenkintųjų demokratija procento. Čekijos ir Bulgarijos lyginamoji analizė parodė, kad didelė valdančioji koalicija apriboja parlamento politinį vaidmenį, sudaro palankias sąlygas vykdyti griežtą ir nepopuliarią ekonominę politiką ir palieka didelę rinkėjų dalį be priimtinių politinių alternatyvų. Šių politinio gyvenimo reiškinių visuma didina nepasitenkinimą demokratijos veikimu.

Blagnienė, Renata. Seimo narių informacinė elgsena sprendimų priėmimo procese / Renata Blagnienė. - Iliustr. - Santr. angl. - Bibliogr.: 26 pavad. // Informacijos mokslai. - ISSN 1392-0561. - T. 63 (2013), p. 7-30.

Straipsnyje analizuojama Seimo narių informacinė elgsena priimant sprendimus parlamentinėje veikloje. Remiantis 2011 m. sausio–vasario mėnesiais atlikto kokybinio tyrimo duomenimis, atskleidžiami Seimo narių informacijos poreikiai, jų naudojamos informacijos ieškos strategijos, veiksniai, turintys įtakos parlamentarų informacijos ieškos elgsenai, informacijos naudojimo tikslai, Seimo narių požiūris į Seimo informacinį aprūpinimą, iškylandčias problemas ir galimus jų sprendimo būdus bei informacijos poveikį priimamiems sprendimams. Duomenys surinkti naudojant asmeninio pokalbį (interviu) metodą, o duomenų analizei pasirinktas kokybinės turinio analizės metodas.

Błaszczak, Tomasz. Baltarusiai Lietuvos Valstybės Taryboje 1918–1920 metais / Tomasz Błaszczak. - Santr. angl. - Bibliogr. išnašose // Parlamento studijos. - ISSN 1648-9896. - [Nr.] 15 (2013), p. 98-118.

Straipsnyje atskleidžiamas ir analizuojamas baltarusių dalyvavimas Lietuvos Valstybės Tarybos darbe nuo jos įkūrimo iki veiklos pabaigos 1920 m. pavasarį. Analizė koncentruojama į baltarusių atstovų Taryboje veiklą nuo 1918 m. rudens. Išsamiai nagrinėjamos baltarusių atstovų įėjimo į Tarybos sudėtį aplinkybės, lietuvių ir baltarusių bendradarbiavimo sąlygos. Atkreipiamas dėmesys į tolesnius baltarusių frakcijos Taryboje darbus, pavienių jos narių veiklą ir politines pažiūras, į baltarusių ir lietuvių santykių raidą. Taip pat aptariamas baltarusių atstovų vaidmuo Lietuvos užsienio politikoje ir įtaka tarpautiniams santykiams.

Burnytė, Milda. Pasitikėjimas politinėmis ir teisėsaugos institucijomis / Milda Burnytė. - Lent. // Teisės problemos. - ISSN 1392-1592. - 2013, Nr. 4, p. 97-112.

Lyginant Europos valstybių kontekste, Lietuva pasižymi itin žemais pasitikėjimo politinėmis ir teisėsaugos institucijomis rodikliais. Pasitikėjimo valstybės institucijomis trūkumo vertinimas yra dvilypis: viena vertus, šis rodiklis gali žymėti skeptišką ir kritišką piliečių poziciją valstybės institucijų atžvilgiu, užtikrinančią efektyvesnę demokratinio proceso kontrolę, kita vertus, nepalanki visuomenės nuomonė gali turėti neigiamų pasekmių demokratinėms institucijoms funkcionavimui. Straipsnyje siekiama iširti, ar egzistuoja ryšys tarp pasitikėjimo parlamentu, politinėmis partijomis bei šalies politikais ir pasitikėjimo teisėsaugos sistema Lietuvoje, kartu apžvelgiant pasitikėjimo minėtomis institucijomis didinimo perspektyvas. Autorė remiasi lietuvių ir užsienio autorių moksliniais darbais ir Lietuvos statistikos departamento bei Europos socialinio tyrimo (*European Social Survey*) (2010) duomenimis. Šie duomenys rodo, kad Lietuvoje teisėsaugos sistema pasitikima labiau nei politinėmis institucijomis ir politiniais veikėjais. Labai teisėsauga pasitiki 11 proc. respondentų, nepasitiki – 55 proc., politikais pasitiki 6 proc., nepasitiki – 71 proc. respondentų.

Ivanauskaitė, Kristina. Politinių partijų teisinis reglamentavimas 1919-1940 metais Lietuvoje / Kristina Ivanauskaitė // Socialinių mokslų studijos. - 2013, T. 5(4), p. 1154-1171.

Straipsnyje nagrinėjami teisės aktai, reglamentavę politinių partijų steigimąsi, aptariamas politinių partijų veiklos teisinis reglamentavimas, jo pokyčiai, nagrinėjamos šių pokyčių priežastys. Analizuojami administraciniai aktai, įgyvendinantys politinių partijų veiklą reglamentuojančius teisės aktus, nustatomas jų ryšys su politiniu režimu. Atskleidžiami teisinio reglamentavimo skirtumai 1919–1926 m. ir 1926–1940 m., aptariama valstybės administracinių institucijų ir pareigūnų įtaka formuojamam teisiniam reglamentavimui. Priimti politines partijas reglamentuojantys teisės aktai analizuojami valstybės institucijų administracinių aktų ir objektyviosios realybės kontekste. Straipsnyje atskleidžiamas politinių partijų statusas *de jure* ir *de facto* aspektu. Aptariamos skirtingais valstybingumo etapais politinių partijų juridinio statuso pokyčius lėmusios priežastys ir jų įtaka šalies valstybingumui.

Jastramskis, Deimantas. Žiniasklaidos laisvės ribojimo aplinkybės Lietuvoje / Deimantas Jastramskis. - Santr. angl. - Bibliogr.: 40 pavad. // Informacijos mokslai. - ISSN 1392-0561. - T. 67 (2014), p. 120-135.

Straipsnyje nagrinėjami teisinės, politinės ir ekonominės aplinkos veiksniai, ribojantys žiniasklaidos laisvę Lietuvoje. Analizuojama 2012–2013 m. situacija, įvertinant ankstesnių metų teisinės, politinės ir ekonominės aplinkybes, turinčias įtakos analizuojamo laikotarpio žiniasklaidos laisvės padėčiai Lietuvoje. Straipsnyje teigiama, kad žiniasklaidos laisvę Lietuvoje riboja teisės aktuose nustatytos teisės laisvai gauti ir skleisti informaciją neužtikrinimas žiniasklaidos veikloje, perdėtai griežtos teisės aktų (ypač Baudžiamojo kodekso) normos, reglamentuojančios atsakomybę už netinkamą raišką viešojoje erdvėje, nepakankamas informacijos šaltinio atskleidimo reglamentavimo apibrėžtumas. Pagrindiniai politiniai veiksniai, ribojantys žiniasklaidos laisvę, yra susiję su politiniu žiniasklaidos pajungimu, naudojant žiniasklaidos nuosavybės bei finansavimo svertus. Ekonominiai veiksniai, turintys didžiausią įtaką žiniasklaidos laisvės varžymui: nepakankamas žiniasklaidos organizacijų ekonominis pajėgumas, valstybės finansinė politika žiniasklaidos subjektų atžvilgiu, žiniasklaidos organizacijų nuosavybės ir rinkos dalies koncentracija, žiniasklaidos organizacijų nuosavybės ir veiklos skaidrumo trūkumas, menkos žurnalistų ir redaktorių socialinės garantijos.

Jastramskis, Mažvydas. Pralaimėjimas, prilygintas laimėjimui: gero Andriaus Kubiliaus Vyriausybės partijų pasirodymo Seimo rinkimuose priežastys / Mažvydas Jastramskis // Politologija. - ISSN 1392-1681. - 2014, Nr. 1, p. 3-35.

Straipsnyje siekiama paaiškinti, kodėl Andriaus Kubiliaus Vyriausybės partijos (TS-LKD, LRLS ir LiCS), nepaisant nepalankių aplinkybių ir prognozių, sugebėjo gerai pasirodyti 2012 m. Seimo rinkimuose ir XV Vyriausybė (sudėjus visus ją sudariusių partijų balsus) tapo geriausiai pasirodžiusia rinkimuose nuo pat Nepriklausomybės atkūrimo. Naudojamos dvi pagrindinės teorijos: partinės tapatybės ir ekonominio balsavimo. Atitinkamai pagal jas straipsnyje iškeliamos ir tikrinamos dvi hipotezės, kurių pirmoji numato lemiamą partinės tapatybės vaidmenį, o antroji teigia, kad A. Kubiliaus Vyriausybės partijos pritraukė ir naujų, racionalia ekonominio balsavimo logika besiremiančių rinkėjų. Po 2012 m. rinkimų atliktos apklausos duomenų individo lygmeniu analizė suteikia paramos abiem hipotezėms. Straipsnyje daroma išvada, kad partinė tapatybė buvo būtina, tačiau nepakankama gero Vyriausybės pasirodymo 2012 m. Seimo rin-

kimuose sąlyga: dalis ištikimų rinkėjų, ekonomiką vertinusių kaip blogėjančią, buvo prarasta, tačiau šiuos praradimus kompensavo naujų ekonomiką retrospektyviai teigiamai vertinusių rinkėjų dalis.

Jastramskis, Mažvydas. Permažstant partinių sistemų įtaką rinkėjų elgsenos kaitumui: Lietuvos savivaldybių tarybų atvejais / Mažvydas Jastramskis. - Iliustr., lent. - Santr. angl. - Bibliogr. išnašose // Parlamento studijos. - ISSN 1648-9896. - [Nr.] 15 (2013), p. 134-164.

Straipsnyje, derinant Giovannio Sartorio ir Peterio Mairo teorijas, pasiūloma inovatyvi partinių sistemų (apibrėžiamų kaip ilgojo laikotarpio koalicinių šablonų) tipologija ir iš jos išvedamas rinkėjų elgsenos kaitumo aiškinimas. Teorija tikrinama remiantis empiriniu tyrimu ir naudojant 1995–2011 m. duomenis iš Lietuvos savivaldybių tarybų. Atrandama, kad kuo mažiau partinėse sistemose, kurias apibrėžia konkretus koalicinio partijų elgesio šablonas, yra paskatų stabiliau balsuoti už tam tikras partijų blokų alternatyvas, tuo didesnė jose aukšto rinkėjų elgsenos kaitumo tikimybė.

Kārklīņa, Annija. Dissolution of Parliament in Latvia: Legal Regulation and Practice = Seimo įgaliojimų nutraukimas Latvijoje: teisinis reguliavimas ir praktika / Annija Kārklīņa // Jurisprudencija. - ISSN 1392-6195. - 2013, T. 20(3), p. 1213-1229.

Straipsnyje analizuojamas Latvijos Respublikos Saeimos įgaliojimų nutraukimo teisinis reglamentavimas. Per pastaruosius 20 metų Latvijos konstitucinėje teisėje įvyko pokyčių. Vienas jų – Latvijos Konstitucijoje buvo įteisinta tautos galimybė inicijuoti Saeimos įgaliojimų nutraukimą. Iki tol tik prezidentas turėjo teisę paleisti Saeimą. Straipsnyje komentuojami Konstitucijos bendrieji principai dėl Saeimos teisinio reguliavimo.

Kavaliauskaitė, Jūratė. Asmenybės ar vertybės? Lietuvos partijų lyderiai rinkėjų akimis ir politikos personalizacijos ribos / Jūratė Kavaliauskaitė // Politologija. - ISSN 1392-1681. - 2014, Nr. 1, p. 129-178.

Lietuvos viešojoje erdvėje gajus įsitikinimas, kad Lietuvos rinkėjo santykis su politiniais atstovais yra suasmenintas, neretai besiremiantis subjektyviomis ir iracionaliomis simpatijomis ar antipatijomis konkretiems politiniams lyderiams. Kiek pagrįstas toks pesimizmas? Straipsnio tikslas – išsiaiškinti, kokio ryšio esa-

ma tarp politinių lyderių asmenybės portretų suvokimo šalies visuomenėje ir rinkėjų vertybinių orientacijų, kurios traktuojamos kaip vienas iš personalizacijos sklaidą Lietuvos politikoje ribojančių veiksnių. Pasitelkus 2012 m. rudens Lietuvos gyventojų viešosios nuomonės apklausų duomenis nagrinėjama, kaip politinių lyderių paveikslai varijuoja priklausomai nuo rinkėjo ideologinio identifikavimosi, (anti)sovietiško, tautinio konservatizmo ir postmaterializmo nuostatų. Nors daugelis asmenybės bruožų yra objektyvūs ir ilgalaikiai asmens psichologinės sandaros elementai, Lietuvos visuomenėje rimtai nesutariama, koks „iš tiesų“ yra gerai žinomas šalies politikas, ir nuomonių išsiskyrimui reikšmingą įtaką daro politinių pažiūrų bei vertybinių nuostatų skirtumai. Rinkėjo identifikavimasis kairės–dešinės skalėje ir (anti)sovietiško nuostatos svarbios vertinant tris iš penkių tirtų Lietuvos politinių lyderių asmenybės matmenų – sutaikomumą, sąmoningumą ir atvirumą patirčiai. Tautinio konservatizmo nuostatos padeda paaiškinti pirmų dviejų matmenų suvokimą visuomenėje. Gauti rezultatai taip pat skatina tolesniuose tyrimuose aiškintis rinkėjo vertybinių nuostatų poveikio politinių lyderių „moralinių bruožų“ ir temperamento suvokimui skirtumus.

Kondratienė, Virginija. Parlamento teisė: institucinių įgaliojimų įgyvendinimas Europos Sąjungos ir Lietuvos nacionalinėje teisėje / Virginija Kondratienė // Justitia. - ISSN 1392-5709. - 2013, Nr. 78.

Autorė analizuoja parlamento institucijos įgaliojimus Europos Sąjungos ir nacionalinių valstybių teisėje. Straipsnyje tiriami šie aspektai: pirma, aptariami Europos Parlamento ir nacionalinių parlamentų įgaliojimai įgyvendinant Europos Sąjungos teisėkūros ir parlamentinės kontrolės funkcijas; antra, apibūdinama Lietuvos Respublikos Seimo konstitucinių įgaliojimų apimtis įgyvendinant vykdomosios valdžios ir kitų Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir / ar įstatymo pagrindu įsteigtų institucijų veiklos parlamentinę priežiūrą; trečia, aptariamas parlamentinės priežiūros ir administracinės kontrolės objekto atribojimas Lietuvos nacionalinėje teisėje. Tyrimui atlikti pasitelktas subsidiarumo principas, straipsnyje suprantamas kaip „valdžios institucijų pariteto (lygybės), atskyrimo ir sąveikavimo“ principas, įpareigojantis europinio ir / ar nacionalinio lygmens valdžios institucijas veikti subsidiariai. Tyrimu siekiama pagrįsti, kad valdžios institucijos, veikdamos politinės bendruomenės labui, turi paisyti principų (etinių elgesio standartų išreiškiančių kategorijų) ne dėl to, kad jie pagerins ar laiduos norimą pasiekti ekonominę, politinę ar socialinę situaciją, o dėl to, kad tai yra teisingumo, sąžiningumo ar kokio nors kito moralės lygmens reikalavimas.

Miežanskienė, Ramunė. Teisės ir politikos santykio jurisprudenciniai modeliai ir jų taikymo galimybės / Ramunė Miežanskienė, Vytautas Šlapkauskas // Jurisprudencija. - ISSN 1392-6195. - 2013, T. 20(2), p. 429-450.

Straipsnyje aptariami veiksniai, lemiantys teisės ir politikos institutų santykio atsiradimą, bei aprašomas svarbiausių teisės teorijų ir politikos sudėtinių elementų santykis, vertinant tris teisės ir politikos santykio modelius – autonominį, integracinį ir kryžminį. Siekdami atskleisti teisės ir politikos santykio bruožus Lietuvoje straipsnio autoriai adaptavo Mauro Zamboni sukurtą teisės ir politikos santykio aiškinimo metodą, kuriame skiriami trys teisės ir politikos santykio aspektai: statinis, dinaminis ir epistemologinis. Teisės ir politikos santykio Lietuvoje tyrimas atskleidžia teisės ir politinio turinio lankstumą vienas kito atžvilgiu, ypač teisėkūros stadijoje. Šis bruožas taip pat pastebimas politikos veikėjų ekstensyvioje galioje išskiriant prioritetines teisės šakas. Teisės ir politikos santykio glaudžias sąsajas ir dinamiškumą suponuoja teisėkūros sistemos atvirumas politikos veikėjams, kuris atsiskleidžia teisės normos formavimo procese, o dalykiniu požiūriu teisės ir politikos mokslinių kategorijų junginys nėra aiškiai identifikuojamas.

Parent, Arnaud. Švietimo laikų prancūzų mąstytojų įtaka tautos sampratai 1791 m. gegužės 3-iosios Konstitucijoje / Arnaud Parent. - Santr. angl. - Bibliogr. išnašose // Parlamento studijos. - ISSN 1648-9896. - [Nr.] 15 (2013), p. 119-133.

Straipsnyje nagrinėjama, kaip 1791 m. gegužės 3-iosios Konstitucijoje buvo apibrėžta tautos sąvoka, koks joje nustatytas tautos atstovavimo būdas, ir jie lyginami su tų laikų prancūzų mąstytojų mintimis ir norminiais teisės aktais. Tai įnašas į minčių sklaidą tiriant XVIII a. Prancūzijos ir Lietuvos bei Lenkijos teisės filosofijos ir konstitucinės teisės istoriją.

Petronytė, Ieva. Ideologinės visuomenės politinių nuostatų mozaikos Lietuvoje / Ieva Petronytė // Politologija. - ISSN 1392-1681. - 2013, Nr. 4, p. 156-196.

Lig šiol atlikti empiriniai tyrimai rodo, kad didžiajai Lietuvos visuomenės daliai ideologinė mąstysena nėra būdinga (politinės nuostatos – nenuoseklūs, nesąryšingos, požiūriai – patys sau prieštaringi). Toks ieškomo ideologinio mąstymo nepopuliarumas labai apsunkina gyventojų politinių pažiūrų bei elgsenos

nuspėjimą, meta galimą iššūkį atstovaujamosios demokratijos pagrindams. Tačiau išvada apie bendrą politinės mąstysenos „nenuoseklumą“ Lietuvos visuomenėje būtų skubota neįvertinus alternatyvių politinių nuostatų, įsitikinimų sistemų egzistavimo. Kitaip tariant, nuoseklios politinės mąstysenos apraiškų visuomenėje ieškotina keičiant metodologinę priėgą: atsisakant ideologinės mąstysenos, kokios galima tikėtis iš klasikinių politinės minties tekstų, paieškų, ir dėmesį sutelkiant į kitokius nuoseklumus tradicinių ideologijų apibrėžimo lauke. Šiame straipsnyje pristatomi pradiniai tokio tyrimo rezultatai – taikant *Q-sort* metodą išskirtos trys bendros socialinės perspektyvos, atliekančios politinių ideologijų vaidmenį Lietuvos visuomenėje.

Ramonaitė, Ainė. Partinė tapatybė Lietuvoje – šeimos socializacijos, politinių skirčių ar įpročio padarinys? / Ainė Ramonaitė // *Politologija*. - ISSN 1392-1681. - 2014, Nr. 1, p. 3-35.

Straipsnyje nagrinėjamas partinės tapatybės reiškinys Lietuvoje, remiantis po 2012 m. rinkimų atliktos gyventojų apklausos duomenimis. Pirmojoje straipsnio dalyje aptariamos skirtingos partinės tapatybės teorijos ir suformuluojamos hipotezės apie partinę tapatybę Lietuvoje galinčius lemti veiksnius. Antrojoje dalyje aptariamos metodologinės partinės tapatybės matavimo problemos ir analizuojamas partinės tapatybės Lietuvoje lygis. Trečioji dalis skirta paaiškinti partinės tapatybės formavimąsi. Tikrinamos trys pagrindinės hipotezės: 1) partinę tapatybę lemia politinė socializacija šeimoje; 2) partinė tapatybė susiformuoja politinių skirčių pagrindu; 3) politinė tapatybė priklauso nuo dalyvavimo demokratiname procese patirties kaupimo laiko. Straipsnyje pristatomi logistinės regresijos rezultatai verčia koreguoti partinės tapatybės teoriją.

Sinkevičius, Vytautas. Kaip Lietuvoje atsirado pirmasis konstitucinis įstatymas / Vytautas Sinkevičius // *Jurisprudencija*. - ISSN 1392-6195. - 2014, T. 21(2), p. 421-438.

1991 m. vasario 11 d. priimtas konstitucinis įstatymas „Dėl Lietuvos valstybės“ yra pirmasis konstitucinis įstatymas Lietuvos teisės istorijoje. Straipsnyje atskleidžiamos jo priėmimo aplinkybės, parodomas ryšys su 1991 m. vasario 9 d. įvykusia gyventojų visuotine apklausa (plebiscitu). Nagrinėjama, kuo šis konstitucinis įstatymas skiriasi nuo šiuo metu galiojančioje Konstitucijoje įtvirtinto konstitucinių įstatymų instituto. Pateikiami argumentai, paneigiantys teisės mokslinėje literatūroje išdėstytą nuomonę, kad visuotinė apklausa (plebiscitas)

buvo surengta „siekiant nuostatai dėl Lietuvos valstybės suvereniteto ir valstybės formos suteikti konstitucinį statusą“. Straipsnyje remiamasi ne tik tuo metu galiojusiu Laikiniuju Pagrindiniu Įstatymu ir kitais teisės aktais, bet ir autentiška, dar niekur neskelbta 1991 m. vasario 11 d. priimto Konstitucinio įstatymo projekto rengimo medžiaga.

Stancelis, Vigintas. Informacijos technologijos ir parlamentarų veiklos stebėjimas: Vakarų Europos patirtis / Vigintas Stancelis. - Lent. - Santr. angl. - Bibliogr. išnašose // Parlamento studijos. - ISSN 1648-9896. - [Nr.] 15 (2013), p. 16-38.

Autorius nagrinėja, kaip informacinių komunikacinių technologijų raida, ypač didėjanti interneto paslaugų įvairovė ir visuotinė prieiga, sudarė prielaidas aktyviam parlamentinės informacijos, o pastaruoju metu – net ir dalies parlamentinės veiklos, kėlimuisi į elektroninę erdvę. Lygiagrečiai su valdžios struktūrų vykdomu ir reguliuojamu parlamentinės informacijos publikavimu internete visame pasaulyje daugėja visuomeninių organizacijų administruojamų informacijos analizės centrų, renkančių ir savaip interpretuojančių su parlamentine veikla susijusius duomenis. Straipsnyje pristatoma tokių centrų Didžiojoje Britanijoje, Italijoje, Prancūzijoje ir Vokietijoje, taip pat prie Europos Parlamento patirtis.

Šuminas, Andrius. Mobiliosios programėlės rinkiminėje komunikacijoje / Andrius Šuminas, Arnas Aleksandravičius. - Iliustr., lent. - Santr. angl. - Bibliogr.: 9 pavad., ir išnašose // Parlamento studijos. - ISSN 1648-9896. - [Nr.] 15 (2013), p. 39-65.

Sparčiai augant mobiliųjų įrenginių naudotojų skaičiui ir didėjant įrenginių techninėms galimybėms, mobiliosios programėlės tampa vis dažniau ir plačiau naudojamu politinės komunikacijos įrankiu, ypač rinkimų kampanijų laikotarpiu. Mobiliosios programėlės, kaip ir daugelis kitų informacinių ir komunikacinių technologijų naujovių, politiniams tikslams pirmą kartą panaudotos JAV, tačiau netruko sparčiai išplisti į kitas pasaulio šalis, taip pat ir į Lietuvą. Straipsnyje nagrinėjamos mobiliųjų programėlių taikymo galimybės politinės komunikacijos procesuose, analizuojami praktiniai jų išnaudojimo rinkimų kampanijose pavyzdžiai, apibrėžiama mobiliųjų programėlių samprata ir jų pagrindinės savybės, aptariamos taikymo galimybės ir nauda politikoje ir rinkimuose. Taip pat detalai aptariami pirmieji mobiliųjų programėlių panaudojimo rinkimų komunikacijoje pavyzdžiai anglakalbėse šalyse ir Lietuvoje.

Urbaitis, Romualdas Kęstutis. Tarptautinė teisė ir konstitucinė justicija Lietuvoje / Romualdas Kęstutis Urbaitis // Konstitucinė jurisprudencija. - ISSN 1822-4520. - 2013, Nr. 4, p. 200-212.

Autorius aptaria tarptautinės ir nacionalinės teisės santykių Lietuvos Konstitucijoje. Pažymima, kad šiuo metu Lietuvos teisėje koegzistuoja trys pagrindinės teisės sistemos – nacionalinė, Europos Sąjungos ir tarptautinė. Lietuvos nacionalinės teisės sistema grindžiama Konstitucijos viršenybės principu, kuris lemia, kad tarptautinės ir nacionalinės teisės sistemų koegzistavimo mechanizmas įtvirtintas pirmiausia Konstitucijoje. Išvardijamos šio mechanizmo sudėtinės dalys. Nagrinėjama, kaip vieni ar kiti tarptautiniai aktai patenka į nacionalinę teisės sistemą, kokia jų teisinė galia ir pan. Vertinant tarptautinių teisės aktų įtaką Lietuvos konstitucinei justicijai pirmiausia išskiriamos Seimo ratifikuotos tarptautinės sutartys. Lietuvos konstitucinėje justicijoje teisės aiškinimo šaltiniu pripažįstamos ne tik ratifikuotos tarptautinės sutartys, bet ir kiti tarptautinės teisės aktai. Aptariami kai kurie Europos Žmogaus Teisių Teismo ir Konstitucinio Teismo jurisprudencijų sąveikos aspektai.

Vaičaitis, Vaidotas Antanas. Lietuvos statutai kaip Lietuvos konstitucionalizmo šaltinis / Vaidotas Antanas Vaičaitis // Teisė. - ISSN 1392-1274. - 2013, T. 89, p. 55-68.

Šis straipsnis yra pirmasis bandymas į XVI a. LDK statutus pažvelgti ne tiek iš teisės istorijos, kiek iš Lietuvos konstitucinės teisės perspektyvos. Autorius dėmesio skiria visiems trims statutams. Straipsnis suskirstytas į dvi dalis: pirmojoje dalyje nagrinėjamas statutų santykis teisės aktų hierarchijoje, o antrojoje dalyje pabandyta atskleisti konkrečias Lietuvos statutų nuostatas, kurias būtų galima sieti su modernaus konstitucingumo bruožais, pirmiausia – parlamentarizmo ir žmogaus teisių užuomazgomis. Straipsnis baigiamas išvadomis ir apibendrinimais, kurie skirti visų pirma Lietuvos konstitucinės teisės mokslui.

Vaišnys, Andrius. Seimo Pirmininko lyderystė: formalieji ir neformalieji aspektai / Andrius Vaišnys. - Bibliogr.: 4 pavad., ir išnašose // Parlamento studijos. - ISSN 1648-9896. - [Nr.] 15 (2013), p. 5-13.

Straipsnyje nagrinėjama Seimo Pirmininko funkcija ir įvaizdis. Kiekvieną kartą parlamentui išrinkus vadovą, asmuo, kaip formalus lyderis, būna vertinamas viešojoje erdvėje – ar jis gali būti iš tikrųjų lyderis? Asmuo, tap-

damas išskirtiniu valstybės pareigūnu, ne tik atstovauja institucijai, bet ir yra vienas iš matomiausių politikos (ne tik parlamento) veidų. Parlamento vadovo pareigybė lemia tris reikšminius ypatumus: išryškina asmens gebėjimą bendrauti; Seimo Pirmininkas yra savotiškas arbitras formuojant Seimo darbotvarkę; politinio tikslo ir idėjos vizija, regima plačiau, nei galima aprėpti savo frakcijoje. Taigi parlamento vadovas iš tikrųjų yra tiek politinio elito lyderis, kiek tikrovėje pasiekia įtakos: 1) gebėdamas bendrauti kuo platesniame politikos lauke – keliose skirtingose ašyse: su vykdomąja valdžia, opozicijos – pozicijos, „kairės“ – „dešinės“; ir 2) pateikdamas savo sumanymus žiniasklaidai ir rinkėjams. (Straipsnyje minimi buvę Seimo Pirmininkai Vytautas Landsbergis, Česlovas Juršėnas, Artūras Paulauskas, Viktoras Muntianas, Artūras Valinskas, Irena Degutienė, Vydas Gedvilas, dabartinė Seimo vadovė Loreta Graužinienė.)

Vernickaitė, Aurelija. Parlamentarų informacinės elgsenos ypatumai: Lietuvos Respublikos Seimo narių atvejais / Aurelija Vernickaitė. - Lent. - Santr. angl. - Bibliogr. išnašose // Parlamento studijos. - ISSN 1648-9896. - [Nr.] 15 (2013), p. 66-97.

Straipsnyje pristatomi rezultatai atlikto kokybinio tyrimo, kuriuo siekiama atskleisti Seimo narių informacinės elgsenos ypatumus. Autorė tiria, kaip parlamentarai suvokia informacijos vaidmenį priimdami politinius sprendimus, kokie motyvai skatina parlamento narius ieškoti informacijos, kaip ir kur informacijos ieškoma, kaip Seimo nariai vertina gaunamą informaciją ir kaip ją naudoja (nenaudoja) priimdami sprendimus. Pateikiamas parlamento narių požiūris į informacijos sklaidą parlamente ir sprendimų priėmimo proceso informacinį aprūpinimą, siekiant nurodyti galimas informacinio aprūpinimo tobulinimo galimybes.

Žiliūkaitė, Rūta. Balsavimas rinkimuose ir rinkėjų socialinių tinklų charakteristikos / Rūta Žiliūkaitė // Politologija. - ISSN 1392-1681. - 2014, Nr. 1, p. 98-128.

Socialinių tinklų įtakos elgesiui balsuojant per rinkimus analizė remiasi prielaida, kad žmonių sprendimui dėl balsavimo svarbi politinės informacijos komunikacija dažnai vyksta nedidelėse, stipriais ryšiais besiremiančiose grupėse, kurių narius sieja pasitikėjimas. Po 2012 m. rinkimų atliktos Lietuvos gyventojų apklausos duomenys leido atlikti rinkėjų socialinių tinklų charakteristikų įtakos

balsavimui rinkimuose analizę. Šios analizės rezultatai atskleidžia, kad socialiai izoliuoti, su artimais žmonėmis apie politiką nediskutuojantys, apolitiškiems tinklams priklausantys rinkėjai rečiau balsuoja rinkimuose nei rinkėjai, integruoti į tinklus, kurių nariai turi tam tikras politines preferencijas, kuriuose rinkėjai randa žmonių, kurių žiniomis apie politinį gyvenimą gali pasitikėti. Rinkėjai, priklausantys politiškai homogeniškiems tinklams, anksčiau priima sprendimą, už kurią partiją balsuos rinkimuose, taip pat didelė tokių rinkėjų dalis yra lojalūs vienai partijai.

Nakrošis, Vitalis. Lietuvos viešojo sektoriaus organizacijų vadovų kaita ir politizacija // Vitalis Nakrošis // Politologija. - ISSN 1392-1681. - 2014, Nr. 2, p. 4-37.

Straipsnyje pristatomi specialiojo „Politologijos“ numerio tiriamieji klausimai ir turinys, taip pat pateikiamas bendras analizės pagrindas, kurį taikant nagrinėjama, kokie veiksniai gali paaiškinti vadovų kaitą ir politizaciją skirtingose Lietuvos viešojo sektoriaus organizacijų (agentūrų, valstybės valdomų įmonių, asmens sveikatos priežiūros ir švietimo įstaigų) grupėse. Palyginus visų straipsnių rezultatus nustatyta, kad viešojo sektoriaus organizacijų vadovų kaitą geriausiai paaiškina valdančiosios daugumos ir vyriausybės pokyčiai, o politizaciją – politinių partijų dalyvavimas valdžioje, jų tinklai ir politikų įsitikinimai. Tačiau asmens sveikatos priežiūros ir švietimo įstaigų grupėse, kurioms būdinga didesnė politizacija, yra statistinis ryšys tarp vadovų stabilumo ir politizacijos. Valstybės tarnybos reglamentavimo bei teisinių nuostatų įgyvendinimo užtikrinimo veiksnys nėra labai reikšmingas – tai daro įtaką tik ribotam įstaigų prie ministerijų vadovų skaičiui. Pagaliau aiškinant politizacijos skirtumus gana svarbūs yra tokie viešojo administravimo veiksniai kaip politinis valdymo sričių jautrumas ir finansiniai organizacijų ištekliai.

Bogušinskaitė, Irena. Lietuvos vyriausybės įstaigų ir įstaigų prie ministerijų vadovų kaita ir politizacija / Irena Bogušinskaitė, Vitalis Nakrošis // Politologija. - ISSN 1392-1681. - 2014, Nr. 2, p. 38-67.

Straipsnyje nagrinėjama Lietuvos Vyriausybės įstaigų ir įstaigų prie ministerijų vadovų kaita ir politizacija 1990–2012 m. Nors *de jure* ir *de facto* vadovų politizacija šioje įstaigų grupėje nėra didelė, ji skiriasi – priklauso nuo atitinka-

mų laikotarpių ir įstaigų tipų. Mažėjant struktūrinei agentūrų vadovų pareigybių politizacijai, Lietuvoje didėjo faktinė vadovų politizacija, ir atvirkščiai. Dėl jų pareigybių specifikos Vyriausybės įstaigų, kurios institucinėje sandaroje veikia arčiau Vyriausybės centro, vadovai labiau politizuoti nei įstaigų prie ministerijų vadovai. Straipsnyje teigiama, kad šių agentūrų vadovų kaitą geriausiai paaiškina esminiai valdančiosios daugumos ir Lietuvos Vyriausybių pokyčiai, o politizaciją – politinių partijų valdymo trukmė ir jų tinklai, taip pat politinis valdymo sričių jautrumas.

Laurišonytė, Neringa. Lietuvos valstybės valdomų įmonių vadovų politizacija / Neringa Laurišonytė // Politologija. - ISSN 1392-1681. - 2014, Nr. 2, p. 68-95.

Straipsnyje analizuojama Lietuvos valstybės valdomų įmonių (VVĮ) vadovų kaita ir politizacija 1990–2012 m. Žiniasklaidoje dažnai aptariami konkrečių įmonių vadovų politizacijos atvejai, tačiau sisteminės analizės šioje srityje trūkumas neleidžia daryti pagrįstų apibendrinimų. Dėl to pagrindinis straipsnio tikslas – remiantis statistine minėto laikotarpio duomenų analize ne tik nustatyti politizacijos mastą bei pokyčius VVĮ vadovų postuose, bet ir įvertinti, kaip juos veikia šių įmonių teisinis statusas, valdymo sritis, vyriausybių tipai, partijų įsitvirtinimas valdžioje ir jų narių skaičius. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad vadovų kaitą suprasti padeda valdančiosios daugumos pasikeitimai ir vyriausybių tipai, tačiau šie veiksniai savaime nepaaiškina politizacijos. Norint suprasti tą reiškinį, yra būtina analizuoti valdymo sritį. Analizė parodė, kad labiausiai politizuoti sektoriai yra miškininkystė ir energetika.

Likaitė, Dovilė. Politizuotis(s) ar ne(si)politizuoti? Lietuvos asmens sveikatos priežiūros įstaigų vadovų atvejis / Dovilė Likaitė // Politologija. - ISSN 1392-1681. - 2014, Nr. 2, p. 96-122.

Straipsnyje analizuojama Lietuvos asmens sveikatos priežiūros įstaigų vadovų kaita ir politizacija 1997–2013 m. Politizacijos fenomenas yra daugiausia tyrinėtas nacionaliniu lygiu. Tačiau sutariama, kad esminės priežastys, kodėl vyksta politizacija, vis dar nėra aiškios. Žinių apie sveikatos apsaugos sistemos politizaciją trūkumas yra problema, nes politizuotų asmens sveikatos priežiūros įstaigų vadovų skaičius viršija 50 proc. Straipsnyje parodoma, kad politizacijos mastą geriausiai paaiškina ne partinės sistemos stabilumas

(merų ir asmens sveikatos priežiūros ministrų kaita), o vidiniai asmens sveikatos priežiūros vadovų motyvai. Todėl ateities tyrimams reikia daugiau dėmesio skirti ne politikacijos „iš viršaus žemyn“, o politikacijos „iš apačios aukštyn“ studijoms.

Čeponytė, Eglė. Lietuvos švietimo įstaigų vadovų politizacija: Vilniaus miesto ir Vilniaus rajono savivaldybių lyginamoji analizė / Eglė Čeponytė // Politologija. - ISSN 1392-1681. - 2014, Nr. 2, p. 123-160.

Straipsnyje analizuojama Lietuvos valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų (išskyrus aukštųjų mokyklų) vadovų kaita ir politizacija 2001–2013 m. Vilniaus miesto ir rajono savivaldybėse bei 2011 m. švietimo įstaigų vadovų atrankos reforma. Nustatyta, jog politizuotų vadovų skaičius Vilniaus miesto ir rajono savivaldybėse 2001–2013 m. buvo 43 proc. (šiuo metu yra 39 proc.), o pagal naująją atrankos tvarką paskirtų vadovų – 50 proc. Švietimo įstaigų vadovų politizacijos laipsnis kelia susirūpinimą, nes jis yra didesnis nei kitų Lietuvos viešojo sektoriaus organizacijų (agentūrų ir valstybės valdomų įmonių) vadovų, o 2011 m. vadovų atrankos reforma, priešingai nei tikėtasi, neturėjo reikšmingos įtakos mažinant politizacijos mastą. Straipsnyje siekiama nustatyti, kokie veiksniai skatina skirtingas veikėjų elgesio strategijas („iš viršaus žemyn“ arba „iš apačios aukštyn“ politikaciją) ir daro įtaką politikacijos mastui. Politikacijos mastą geriau paaiškina ne vadovų atrankos sistemos veiksniai, o partinės sistemos stabilumas (merų kaita) ir partijų prioritetai. Nuo pastarųjų dviejų veiksnių taip pat priklauso, dažniau ar rečiau yra politizuojama „iš viršaus žemyn“. Vilniaus mieste dažniausiai politizuojama „iš apačios aukštyn“, Vilniaus rajone „iš apačios aukštyn“ ir „iš viršaus žemyn“ politizuojama vienodai dažnai.

Kazakevičius, Giedrius. Lojalumo struktūros įtaka Lietuvos viešojo sektoriaus politizacijai / Giedrius Kazakevičius // Politologija. - ISSN 1392-1681. - 2014, Nr. 2, p. 161-197.

Straipsnyje iš viešosios tarnybos susitarimų modelio perspektyvos aptariamos viešojo sektoriaus politizacijos teorinės prielaidos ir nagrinėjamas sąryšis su viešojo sektoriaus vadovų lojalumu politikams. Remiantis šiomis išvalgomis aptariami Lietuvos viešajame valdyme istoriškai susiklostę egalitariniai, o kai kuriais atvejais ir individualistiniai lojalumo elementai, kuriuos sustiprino fragmentuota sovietinė institucinė struktūra su lygiagrečia personaliniu lo-

jalumu ir neformalių ryšių tinklu besiremiančia valdymo struktūra. Taip pat apžvelgiama šiandieninio Lietuvos viešojo valdymo lojalumo sampratos fragmentacija, parodant, kad politikų ir vadovų santykius apibrėžti kaip sutarimą galima tik tam tikruose sektoriuose, o daugumoje sričių lojalumo aspektą politikai ir viešųjų organizacijų vadovai interpretuoja skirtingai. Tai vyksta nepaisant bandymų institucionalizuoti su istorine tradicija nesisiejiančią hierarchinę lojalumo struktūrą

Sudarė Virgilija Beganskaitė